

Острозький портретний живопис
(див. - Живопис портретний Острожчини XVI-XVIII ст.)

Острозький Пригородок
(див. - Пригородок в Острозі)

Острозькі кахлі
(див. - Кахлі острозькі)

„Отпис на лист... Ипатия володимерского и берестейского єпископа...” 1598 р.

назва книги: „Отпис на лист... Ипатия володимерского и берестейского єпископа... до... кн. Костентина Острозского воеводы Киевского... в року 1598 писаний. Через одного найменшого клирика церкви Острожской в том же року отписаний“. Час написання та авторство зафіксовані вже в назві книги, останнє, правда, у вигляді псевдоніма. У зв'язку з цим велась дискусія про авторство. На сьогодні більшість учених дотримується погляду, що воно належить *Дорофейовичу Гаврилові* (претендентами були *Суразький Василь*, *Смотрицький Мелетій*, *Борецький Іов*, *Лукаріс Кирило*). І.З.Мицько вважає, що під цим псевдонімом приховувався острозький протопоп Ігнатій. Вказане точне місце написання - „у школѣ кгрецкой Острожской“. Характеристика книги: 4°; (57 арк. нумер.). Рядків - 26. Шрифт: 10 рядків - 59,81 мм (60, біля 81 мм). Орнамент: заставки 2 з 1-єї дошки; кінцівки 3 з 3-х дошок. Виливні прикраси - рамка з набірних прикрас. Рамка на титулі. Структура твору: 1) „До чителника“ (арк. 2-3 зв. нумер.); 2) „Передмова листу до отца єпископа“ (арк. 3 зв.-4 зв. нум.); 3) „Лист“ (арк. 5-32 нум.); 4) „История о листрикийском то єсть о разбойническом ферарском синодѣ, вкоротцѣ правдиве списаная“ (арк. 33-57 нум.).Приводом для

написання твору послужив лист І.Потія (1598), викликаний вірністю *В.-К.К. кн. Острозького* православ'ю та спробою схилити його до унії. *В.-К.К. кн. Острозький* не став сам відповідати, а доручив це Клірику Острозькому (див. - *Острозький Клірик*), що той зробив дуже швидко. Так само швидко „Отпис“ був надрукований. Головна увага автора звернена на унію та її наслідки. Він підкреслив, що її результатом стала не згода між церквами і конфесіями, а поглиблення ворожпечі - між братами, між паном та селянином. *Клірик Острозький* звернув увагу на поведінку та моральне обличчя ініціаторів та прибічників унії. При цьому він наголосив не на зраді своїх єдиновірців, а на облудності, нечесності дій стосовно Риму. Так, у його висвітленні ієрархи - ініціатори унії - зламали клятву; обманули папу, не виконавши даного йому слова; присягали за всіх православних, не маючи на те повноважень; вели переговори від імені православних, використовуючи підроблені листи („про які нам і не снилося“). Не обійшов увагою автор „отпису“ і традиційного питання про зверхність римських пап. Завершується твір зверненням до Бога з молитвою про істинну справжню унію. Автор добре знав святе письмо, вільно ним володів. Мова твору жива.

Місяця зберігання: Україна - Київ: ЦНБ ім. В.Вернадського НАН України; Росія - Москва: ДБР, ДІМ, РДАДА; Спб.: БАНР, РНБ; Литва - Вільнюс: БАН Литви; Польща - Варшава: Нац. б-ка (Варшава), Б-ка Люблін. католицьк. ун-ту (список XVII ст. з відмінностями).

Публ.: Опубл. ППЛ... - Т. 3.- С. 377-432, 433-476.

Каталоги стародруків: Быкова.- № 14.- С. 34-35; Запаско, Ісаєвич.- І.- № 37.- С. 31; Каратаєв І.- № 155.- С. 282-283; Каратаєв ІІ.- № 128.- С. 21; Максименко.- № 195.- С. 37; Петров, Бирюк, Золотарь.- № 37.- С. 28; Ундольський.- № 138.- Ствп. 22; Ундольський - Кастерин.- № 58.- С. 100.

Лит.: Грушевський. Історія української літератури.- Т. V.- Кн. 2.- С. 175-188; Завитневич В. Палинодия...- С. 163-165; Кардашевич.- С. 127; Микитась В.А. Українська література в боротьбі проти унії.- К., 1984.- С. 42-43; Полєк.- С. 79-82; Яременко П.К. Памфлети Клірика Острозького - українського письменника-полеміста кінця XVI ст. // Питання літератури: Наук. записки.- Дрогобич, 1962.- Вип. 7.- С. 117-179.